

ja. W. Winter oli löytänyt uuden äänne-lain, joka selittää liettuan \check{V}/\bar{V} -»vaihtelut» (vrt. muiden ieur. kielten lyhyet vokaalit). Pitkä vokaali johtuu alkupe- räisestä kantaindoeuroopan nk. aspi- raatasta. Tämä oli ehkä konferenssin kirkkain uutuus. Yleinen mielipide oli, että konferenssin neljä »klassis-generati- vistista» esitystä olivat ala-arvoisia. Siten tämäkin kokous osoitti selvää siirtymistä formalismista todelliseen teoriaan ja ter- veeseen järkeen. Fisiakin toimittamaan julkaisuun *Recent developments in his- torical phonology* (Haag, Mouton 1977 tai 1978) otetaan vain parhaat esitykset, joten kirjasta tullee tutustumisen arvoi- nen. Konferenssisarjaa (kielihistorian alal- ta) jatkettaneen 1978 Puolassa Poznaniin yliopiston hoivissa niin kuin maaliskuus- sakin. Ustronien konferenssi oli koottu kutsuntaperiaatteen mukaan ja sama käy- täntö jatkunee.

Kolmas kansainvälinen nordistiikan ja yleisen kielitieteen konferenssi pääsi huhti- kuun alussa Uumajasta Austiniin, Teksa- siin (ks. *Vir.* 1973 s. 272 — 273; toisen laaja julkaisu ilmestyi 1975). Suomalaisia oli mukana ilahduttavan paljon, vaikkei- vät he tapamme mukaan olleet kovin äänekkäitä. Tieteelliseltä kannalta viikko meni hukkaan, ellei ota huomioon hen- kilökohtaisia kontakteja. On helppo mainita ehkä kuusi hyvää esitystä (tulos on tietenkin niukka viikon sadoksi). Ylei- nen mielipide nosti S. Urelandin esityk- sen germaanisesta syntaksista konferen- sin parhaaksi, ja hyvien joukkoon mahtui myös Björn Haglundin informaation luonteinen esitys Färsaarten kielenhoidos- ta. Suomen kielikin oli muutamien esitel- mien aiheena (Iverson, Skousen, Hum- melstedt). Huono yleistaso johtui toden- näköisesti siitä, että pitopaikka oli liian kaukana nordistiikan kotikentiltä. Nyt aika kului matkarahojen hankkimiseen, ja ehkä kolmen vuoden väli on muuten- kin liian lyhyt. Stig Eliasson sai nyt hankkeensa Pohjoismaiden lingvistiyh- distyksestä päätökseen. Vaikean taonnan jälkeen sen nimeksi tuli Nordic Association

*

Edinburghistä lensi kyllä lastu itäänkin päin, sillä keskellä Puolaa Ustroniessa pidettiin maaliskuun lopulla prof. Jacek Fisiakin johdolla kansainvälinen historial- lisen fonologian konferenssi. Tämäkin kesti viikon. Esitelmät oli jaettu osan- ottajille ennalta, joten kaikki aika voi- tiin käyttää keskusteluun; yötkin, sillä osanottajat oli majoitettu entiseen ruhti- naalliseen metsästysmajaan täysin »mui- den häiriöiden» ulkopuolelle. Kuudesta- kymmenestä korven vangista oli puolet puolalaisia ja loput saksaa puhuvista maista ja siitä länteen päin, Englannista ja Yhdysvalloista. Aukkoja siis oli, mutta kansainvälisyys oli todellista. Mitään var- sinaista uutta teoreettista ei ilmaantunut, vaan runkona oli vankka perinteinen lin-

of Linguists, ja sille valittiin toimihenkilöt, Suomesta mm. sihteeriksi Mirja Saari. Retkipäivänä Teksasin suuruus tuli esiin mm. siinä, että bussit eksyivät ukkosmyrskyssä monta kertaa. Seuraavan kerran tavataan Oslossa 1979.

Huhtikuun 10:ntenä oli edellisen jatkona Transatlantic Finnish Conference. Yhteen päivään oli sopivasti saatu mahdumaan kymmenen esitelmää, ja yleisöä oli paikalla päivän mittaan koko ajan kolmisenkymmentä. Suomi ei suonut tähän matka-apua, ja näin Suomesta ei tullut esitelmöijii, mutta Suomi avusti kyllä amerikkalaisia. Konferenssi säilyi kuitenkin transatlanttisena, sillä osa Suomen nordisteista tuli tähänkin, ja onneksi näiden joukossa oli Pauli Saukkonen, josta täten tuli alan ainoa virallinen edustaja Suomesta ja muutenkin hyödyllinen *arbiter*. Tämä oli ensimmäinen tällainen konferenssi Pohjois-Amerikassa, ellei oteta huomioon sitä, että Pertti Virtarannan maaliskuussa 1975 johtamassa New Yorkin lehtorikokouksessa oli kuusi minuutin tutkijaraporttia, jotka saivat hyvän vastaanoton. Kokonaisuutena konferenssin taso oli hyvä (se ylitti päivässä sen, mihin edellinen ei päässyt viikossakaan), vaikka Suomen ammattimiesten perinpohjainen materiaaalintuntemus puuttuikin esitelmistä. Mutta lisänä oli ehkä jonkinlainen kaukaakatsojan tuore ote ja ankurointi yleiseen kielitieteeseen, josta voi olla innoitusta kotikentilläkin. Sisältöön ei liene syytä puuttua lähemmin, sillä se on nyt luettavissa (Texas Linguistic Forum, Vol. 5, 1976).

Kevätkuolen lukuisista amerikkalaisista konferensseista on syytä mainita vielä kaksi. Huhtikuussa pidetyn jokavuotisen Chicagon konferenssin oheisistunnon aiheena olivat syntaksin muutokset. Toukokuun alussa käsiteltiin puolestaan Kaliforniassa Santa Barbarassa kahdenkymmenen ennalta jaetun artikkelin pohjalta aihetta Mechanisms of syntactic change. Puheenjohtajana oli Charles Li. Historiallinen kielitiede elää selvästi historiallisen ja vertailevan syntaksin aikaa (huom.

edellisestä Jeffers ja Ureland). On sääli, että suuri osa tästä on hapuilua, sillä transformaatioteoria, jonka pohjalta tässä on lähdetty, on osoittautunut täysin pitämättömäksi. (Nyt ensimmäisen kerran viiteentoista vuoteen Linguistic Institute 1976 ei osoittanut lainkaan kiintoa transformaatioteoriaan.) Yleisesti voidaan sanoa tästä uudesta historiallisesta linjasta lordi Broughamin sanoilla (fyysikko ja arkeologi Th. Youngin työstä): »Mikä [siinä] on arvokasta, ei ole uutta, ja mikä on uutta, ei ole arvokasta» (1802). Tätä lausuntoa on G. Hammarström käyttänyt transformaatiokieliopin »saavutuksista», ja ei ole ihme, jos samaa väriä on myös tässä uudessa linjassa. Chicagon kokousten taso on mennyt sirkushuveiksi, ja niiden jatkuvuutta näyttää tukevan lähinnä se, että ne ovat osoittautuneet kaupallisesti kannattaviksi. Santa Barbaran julkaisusta tulee kohtalainen (University of Texas Press, kevät 1977), sillä siinä on runsaasti konkreettisia kuvauksia eri kieliperheistä. Ne, jotka olivat lähinnä klassista transformationalismia ja jotka luulivat tekevänsä uutta teoriaa, jäivät alakynteen, ja näitä karsittaneen pois puolisen tusinaa, jotta teoksen taso parani. On syytä odottaa, että syntaksilla on huomattava asema tänä vuonna Hampurissa. Sinne Suomen pitäisi nyt viedä kunnan teoriaa (jota esim. Terho Itkonen hiljan esitti, ks. Vir. 1976 s. 52 — 81).

Raimo Anttila